

Comentaris Litúrgics

Carnaval

Falten tres dies per la Quaresma. Són els famosos dies anomenats de Carnestoltes o Carnaval, mots derivats respectivament dels llatins Carnes-tollendas i carnivale, que vol dir «comiat o despedida de la carn.»

Antigament el Carnaval era molt senzill; només consistia en el sopar del dimarts, vigília del primer dia de temps quaresmal. Llavors la Quaresma era sumament rigurosa; no es feia més que un àpet al dia ni es fastava res de gras durant els quaranta dies sencers. Per això es deien dies de magre. Era, doncs molt natural, havent d'abstenir-se de carn per tants dies i havent de portar durant tota la temporada un dejuni també molt extremat, que en arribar al darrer àpet s'expansionés un xic la naturalesa, lliurant-se a un sopar suculentíssim.

Aquest és l'origen del Carnaval, per cert, ben ignoscit. El presidia la veritable alegria i moderació cristianes, que donaven a la naturalesa el seu esbandiment just i prou.

Més ara ha degenerat en un total desenfrè de les passions. Es el culte idolàtric de la carn, l'entronització de la luxúria i la gola, el retorn a aquelles festes o follies paganes anomenades pels romans les Bacanals, Saturnals i Lupercals, en que homes i dones corrien per tot arreu disfressats amb pells de béc, de gos o de cèrvols i coronats amb corona d'eura, fent crits, cantant i rient platxeriosament i entregant-se a la disbauxa més escandalosa.

L'Església per apartar-nos de les immoderades alegries del Carnaval i donar satisfacció a Déu per les ofenses que aquets mateixos dies contra Ell es cometen, vol que en els temples sia exposat Nostramo i que se li faci l'adoració de les quaranta hores.

Unim-nos als actes de desagravi que es facin a la parròquia.

Quaresma

Pas a pas anem arribant a aquest temps paticularment consagrat per l'Església al dejuni i la mortificació. El matí del dimecres vinent ella farà ressonar per tot el món cristià la trompeta del profeta Joël, convocant el seus fills a penitència. Desitjosa de la salut de les nostres ànimes, ens vol provenir perquè no siem sorpresos en el dia de l'ira venidora, tal com esdevingué en el temps de Noè. Com ens conta el mateix Jesús els homes no es recordaven de convertir-se a Déu menjaven, bebiem i es divertien sense pensar en un més enllà, fins que Noè va entrar en l'arca. I aleshores esclatà l'ira de Déu, vingué el diluvi i agombolant-se les aigües sobre l'humanitat corrompuda es varen perdre tots. Vol l'Església que tampoc siem sorpresos com en els dies de Lot. Com ens diu el Diví Mestre, els homes menjaven, bebiem, compraven, venien, plantaven i edificaven, però no feien penitència. Mes el dia en que Lot sortí de Sodoma, plugué foc i sofre del cel i els feu perdre tots.

Per això l'Església volent evitar que la venjança del cel caigui sobre el món cristià ha establert sàbiament

dintre del cicle o any litúrgic un temps d'expiació general que és la Quaresma. Veus-aquí la gran importància que té per tot cristià el temps quaresmal, que fa la seva entrada en la Litúrgia amb la solemne imposició de les cendres.

Dimecres de Cendra

La funció sagrada començarà aquest dia per la benedicció de les cendres fetes de rams beneïts l'any anterior en Diumenge de Rams. Cantarà el chor una antífona implorant la divina misericòrdia i havent el preste pres les cendres pronunciarà unes oracions demanant a Déu que siguin per nosaltres un mitjà de santificació. Beneïdes les cendres el sacerdot s'aproparà a nosaltres i ens marcarà amb l'estigma sant de la penitència, pronunciant aquelles paraules memorables que Déu dirigí a Adam en el Paradís el jorn de la seva prevaricació: «home, recorda't que ets pols i en pols t'has de tornar».

Ens recorden aquestes paraules que l'home (Adam) havent refusat obeir a Déu fou condemnat a la mort i amb ell nosaltres llurs descendts. Ens recorden la supèrbia de l'home castigada per Déu que el retorna al pols i al no-res d'on havia sortit, perquè vegés que realment és no-res.

El simbolisme doncs, de les cendres es penitència, humilitat i penediment.

L'usatge de la cendra com a símbol de penitència és ben anterior a l'institució de l'Església i així el trobem en us general en l'Antic Testament no solament dintre el poble d'Israel, més també entre els mateixos gentils. Els exemples abunden tant en els llibres profètics com en els històrics. Ja el patriarca Job implorava la Divina Misericòrdia cobrint de cendra el seu cos llaterat per la ma de Déu. Mes tard el profeta David amb el cor ple de fervorosa contrició de llur pecat va barrejar cendra en el seu pa i s'ho menjava. Judith i els defensors de Betúlia vestits de sac i amb el cap cobert de cendra humiliaren el seu front en terra i pregaven de tot cor al Senyor que mostrés la seva misericòrdia sobre Israel. Els habitants de Ninive imploraven també la pietat de Déu sota el sac de penitència i coberta la seva festa de cendra.

En la Litúrgia cristiana dels primers temps les cendres no s'aplicaven a tots els fidels, sinó solament a aquells que havien comès algú dels crims que l'Església punyia amb penitència pública. Abans de la missa del dia, els culpables es presentaven a l'Església, on tot el poble estava aplegat. Els sacerdots rebien la declaració de llurs pecats, els cobrien de sac i tiraven cendra sobre son cap. Després d'aquesta cerimònia la clerècia i el poble queien de cara en terra i recitaven amb veu alta els set psalms penitencials. Totseguit es formava la processó marxant els penitents al davant a peu descalç. De retorn a l'Església eren trets del seu clos sant pel bisbe que els deia: «Veus-aquí que us treiem de la casa de Déu a causa dels vostres pecats i dels vostres crims, com Adam el primer home fou llançat del paradís per la seva transgressió. Feu fruits de penitència». La clerècia cantava seguidament varis fragments triats del Gènesi, entre ells aquell on es fa remembrança de les paraules de Déu damnant l'home a suors i treballs damunt la terra que ja per sempre més serà per ell maleïda. Després es tancaven les portes de l'Església i els penitents ja no les podien ultrapassar fins al Dijous Sant per venir a rebre solemnement l'absolució.

Després del segle XI la penitència pública comença a decaure, mes la pràctica d'imposar la cendra a tots els fidels el dimecres després de Cinquagèssima va devenint cada volta més general fins que pren lloc definitiu entre les cerimònies essencials de la Litúrgia Romana.

EMILI BONFILL